

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOC

SOCIOLOGIJA

OGLEDNI ISPIT

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

SOC.00.HR.R.K1.20

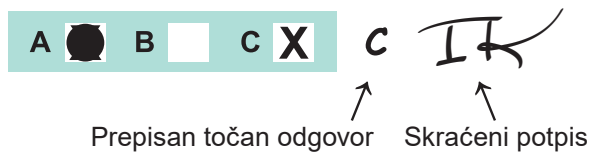

45340

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 20 stranica, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koju metodu primjenjuje sociolog u istraživanju svakodnevice beskućnika tijekom kojega participira u svim njihovim aktivnostima i načinu života?

A. anketu
B. analizu sadržaja
C. promatranje sa sudjelovanjem
D. sekundarnu analizu

(1 bod)

2. Za koji su tip društva karakteristični masovna proizvodnja i preseljavanja ljudi iz sela u gradove?

A. za lovačko-skupljačko društvo
B. za pastirsko i ratarsko društvo
C. za društva tradicionalnih država
D. za industrijsko društvo

(1 bod)

3. Koja sociološka perspektiva tumači društvo kao sustav sastavljen od međusobno povezanih dijelova koji imaju određenu ulogu i pridonose održavanju stabilnosti društva?

A. feministička
B. funkcionalistička
C. interakcionistička
D. konfliktna

(1 bod)

4. Koja se teorijska perspektiva temelji na Weberovu proučavanju društvenoga djelovanja pojedinaca te interpretaciji takvoga djelovanja?

A. feministička
B. funkcionalistička
C. interakcionistička
D. konfliktna

(1 bod)

5. Kojom se od navedenih metoda u kratkome vremenu istražuju glasačke preferencije birača u svrhu predviđanja izbornih rezultata na predsjedničkim izborima?

- A. anketom
- B. eksperimentom
- C. promatranjem sa sudjelovanjem
- D. analizom povijesnih dokumenata

(1 bod)

6. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na značajku Weberova idealnoga tipa birokracije?

- A. Službenici posjeduju sredstva na kojima rade.
- B. Službenici samostalno odlučuju o izvršavanju radnih zadataka.
- C. Službenici moraju imati kvalifikacije za obavljanje svojega posla.
- D. Službenici neformalnom interakcijom uspješno vode organizaciju.

(1 bod)

7. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na opću značajku kulture?

- A. Kultura je nepromijenjiva.
- B. Kultura se stječe genetskim nasljeđem.
- C. Kultura se temelji na simbolima i jeziku.
- D. Kultura je jednodimenzionalna društvena pojava.

(1 bod)

8. Koji je stratifikacijski sustav obilježio europsko feudalno društvo?

- A. kastinski
- B. klasni
- C. robovlasnički
- D. staleški

(1 bod)

9. Koja je osnova za stjecanje društvenoga statusa međunarodno poznatoga pisca?

- A. etnička pripadnost
- B. klasna pripadnost
- C. obiteljsko podrijetlo
- D. osobno postignuće

(1 bod)

Sociologija

10. Koji je temeljni izvor identiteta osnova za priključivanje primjerice feminističkome pokretu?

- A. etnicitet
- B. klasa
- C. rod
- D. srodstvo

(1 bod)

11. U kojoj vrsti obitelji najvažnije financijske odluke zajednički donose žena i muškarac?

- A. u egalitarnoj
- B. u matrijarhalnoj
- C. u patrilokalnoj
- D. u patrijarhalnoj

(1 bod)

12. Na koju se vrstu gomile odnosi primjer međusobno nepoznatih ljudi koji na autobusnoj stanici čekaju javni prijevoz?

- A. na aktivnu
- B. na ekspresivnu
- C. na konvencionalnu
- D. na slučajnu

(1 bod)

13. Koja je od navedenih društvenih institucija zadužena za formalnu sekundarnu socijalizaciju djece?

- A. obitelj
- B. škola
- C. grupa vršnjaka
- D. masovni mediji

(1 bod)

14. Na koji se od navedenih pojmova odnosi primjer odličnoga učenika koji nije pročitao zadanu lektiru koju je trebao pročitati?

- A. na skup uloga
- B. na konflikt uloga
- C. na idealnu ulogu
- D. na zbiljsku ulogu

(1 bod)

15. Kako se naziva znanost čiji su osnovni pojmovi primjerice stopa nataliteta, stopa mortaliteta te rast svjetskoga stanovništva?

- A. demografija
- B. filozofija
- C. fizika
- D. psihologija

(1 bod)

16. Kojoj vrsti kulture pripada primjerice izvedba klasičnoga baleta *Labuđe jezero* u kazalištu?

- A. narodnoj
- B. visokoj
- C. masovnoj
- D. popularnoj

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Kako C. Wright Mills naziva sposobnost razumijevanja odnosa pojedinca i društva?

(1 bod)

18. Koji sociolog razlikuje manifestne i latentne funkcije?

(1 bod)

19. Kako se naziva vrsta društvene pokretljivosti čija je značajka pomicanje pojedinaca isključivo unutar istoga društvenog sloja?

(1 bod)

20. Koja vrsta društvenoga identiteta pojedinca proizlazi iz njegova stila života i načina provođenja slobodnoga vremena poput nogometnoga navijača koji prati sve utakmice omiljenoga kluba?

(1 bod)

21. Kako se naziva brak sklopljen između dviju osoba?

(1 bod)

22. Na koju se vrstu obitelji prema obitavanju odnosi primjer mladoga bračnog para koji nakon vjenčanja živi u domaćinstvu nevjestinih roditelja?

(1 bod)

23. Koja se vrsta devijantnosti prema teoriji etiketiranja odnosi na primjere krađe uredskoga materijala od službenika ili korištenja službenim automobilom u privatne svrhe, a koji prolaze nekažnjeno?

(1 bod)

24. Na koji se tip socijalizacije odnosi primjer djeteta koje svoje roditelje poučava jeziku države u koju su doselili?

(1 bod)

25. Kako se naziva sastavnica mikrorazine društvene strukture koja je neodvojiva od društvenoga položaja?

(1 bod)

Sociologija

- 26.** Kako se nazivaju društvene grupe koje svojim sportskim uspjesima predstavljaju uzor većini mladih, npr. popularni nogometaši Lige prvaka?

(1 bod)

- 27.** Kako se naziva rangirani društveni položaj pojedinca na društvenoj ljestvici?

(1 bod)

- 28.** Kako se naziva pristup društvenomu napretku usmjeren na smanjivanje negativnoga učinka ljudske djelatnosti na okoliš primjerice poticanjem korištenja obnovljivim izvorima energije i smanjivanjem ekološkoga otiska proizvodnje?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Prije više od sto godina malu su djecu, osim roditelja, odgajale i čuvale bake, ujne, strine i ostala rodbina. Kad bi djeca odrasla, radila bi sa svojim roditeljima, a kasnije bi brinula za njih kad bi oni ostarjeli i ne bi više bili sposobni raditi. Danas su obitelji neolokalne i, dok roditelji rade, ulogu čuvanja njihove djece preuzeli su vrtići, a brigu o starim i nemoćnim članovima obitelji i zajednice preuzele su specijalizirane ustanove, tj. domovi za starije i nemoćne.

29.1. Kojoj vrsti obitelji prema sastavu pripada obitelj u kojoj se unutar zajedničkoga kućanstva mlađi članovi brinu o starijim članovima?

(1 bod)

29.2. Navedite jednu funkciju obitelji opisanu u prvoj rečenici teksta.

(1 bod)

Sociologija

30. Pozorno pročitajte tekst.

Josip želi biti odličan učenik. Na satu Sociologije želi pokazati da je zainteresiran, pozorno sluša predavanje nastavnika u razredu i aktivan je na satu.

Za vrijeme velikoga odmora s prijateljima na hodniku komentira kako ga ne zanima sociologija i da mu je stil predavanja toga nastavnika dosadan, ali da se trudi samo zbog prosjeka ocjena.

30.1. Kako se naziva Goffmanova teorija kojom se objašnjava Josipovo različito ponašanje na nastavi i tijekom odmora?

(1 bod)

30.2. Kojemu planu prema Goffmanu pripada Josipovo ponašanje na nastavi opisano u prvome odlomku teksta?

(1 bod)

31. Pozorno pročitajte tekst.

Stanovnici jednoga grada već dugo upozoravaju nadležne institucije i javnost na neugodne mirise, povećani broj oboljelih od respiratornih bolesti i zagađenost pitke vode u svojem kraju.

Zbog toga su organizirali tribinu o lošoj organizaciji odvoza i razvrstavanja otpada u svojoj županiji, a nakon tribine i prosvjed kako bi izrazili svoje nezadovoljstvo.

- 31.1.** Kako se naziva znanost koja proučava odnos čovjeka i okoliša u kojemu živi te probleme zagađenja koji su opisani u tekstu?

(1 bod)

- 31.2.** Kojoj vrsti konvergirajućega kolektivnog ponašanja pripada prosvjed naveden u drugome odlomku teksta?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno pročitajte tekst.

Prema Marxu, kapitalizam je u biti klasni sustav u kojem klasne odnose obilježava sukob. Premda vlasnici kapitala i radnici ovise jedni o drugima – kapitalisti trebaju rad, a radnici nadnice; ta je ovisnost neuravnotežena.

(...) Društvene se promjene zbivaju primarno pod utjecajem ekonomije. Klasni sukobi omogućuju motivaciju za povijesni razvoj – oni su „motor povijesti”. Prema Marxovim riječima, „sva je dosadašnja povijest povijest klasnih borbi”. (...)

Izvor: *Sociologija*, 2007.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

32.1. Kojoj sociološkoj razini analize pripada Marxovo tumačenje društva i ekonomije?

(1 bod)

32.2. Navedite i objasnite sociološku perspektivu koja društvene promjene objašnjava kao povijest klasnih borbi.

(2 boda)

33. Pozorno promotrite tablicu i odgovorite na pitanja.

Tablica 1. Usporedba bruto domaćega proizvoda pojedinih država i prihoda multinacionalnih poduzeća u 2012. godini

Država	BDP mil. \$	Multinacionalna poduzeća	Prihodi u mil. \$
Belgija	487,674	ROYAL DUTCH SHELL	484,692
Argentina	474,954	EXXON MOBIL	452,926
Austrija	398,594	WAL-MART STORES	446,950
Južna Afrika	384,315	BP	386,463
Venezuela	382,424	SINOPEC GROUP	375,214
Danska	303,527	CHINA NATIONAL PETROLEUM	352,338
Egipat	256,729	STATE GRID	259,142
Grčka	249,201	CHEVRON	245,621
Izrael	240,894	CONOCOPHILLIPS	237,727
Pakistan	231,879	TOYOTA MOTOR	235,364
Portugal	212,720	TOTAL	231,580
Irak	212,501	VOLKSWAGEN	221,551
Irska	212,501	JAPAN POST HOLDING	211,019
Češka	196,072	GLENCORE INTERNATIONAL	186,152
Rumunjska	169,384	GAZPROM	157,831

Putovima krupnog kapitala i globalizacije, 2017.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Navedite dvije države čiji je bruto domaći proizvod manji od godišnjega prihoda Volkswagena.

(1 bod)

33.2. Na koje se dvije izravno povezane dimenzije globalizacije odnose podatci iz tablice? Opišite utjecaj multinacionalnih kompanija na donošenje političkih odluka vlasti vezanih za radno zakonodavstvo u državama u kojima se njihovi proizvodi proizvode.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica